

En oas i en orolig stad

Berättelse

Den 4 oktober 1849 steg en liten, 48-årig kvinna i land i New York. Hon hette Fredrika Bremer och var redan en av Sveriges mest kända författare. Bakom henne låg tretton dagar på ett gungande hav. Framför henne låg ett helt nytt land, som hon hade drömt om att få se.

Det märkliga var att hon reste ensam. Vid den här tiden var det nästan otänkbart att en kvinna gav sig av över Atlanten utan man eller familj. Men Fredrika nöjde sig inte med att läsa om världen i böcker. Hon ville se den unga amerikanska demokratin med egna ögon och förstå hur människorna där levde, hur de styrde sitt land och hur de behandlade varandra. Nyfikenheten var större än rädslan.

I New York bodde hon på Astor House, ett stort och berömt hotell vid Broadway. När hon tittade ut genom fönstret blev hon nästan överväldigad av allt liv på gatan. Överallt fanns människor, hästar och vagnar i en enda röra. Hon såg vackra hus som höll på att byggas och eleganta butiker, men samtidigt smuts och oväsen. När hon skulle gå över Broadway, skrev hon, tänkte hon bara på en enda sak: att hinna över till andra sidan levande.

Mitt i allt detta fanns en plats som gav henne ro. Bredvid hotellet låg en liten park med en fontän. Den lugna gröna platsen kändes, med Fredrikas egna ord, "som en oas i den oroliga öknen". Där kunde hon dra ett djupt andetag och samla tankarna innan staden återigen drog in henne i sitt myller.

Redan första dagen fick hon besök. En ung man med mörka ögon kom för att hälsa henne välkommen och hjälpa henne till rätta. Fredrika hade föreställt sig en äldre, allvarlig herre, men i stället mötte hon en vänlig och nästan poetisk ung person. Det var ett gott tecken inför allt som väntade.

Och det väntade mycket. Under de följande två åren reste Fredrika genom 27 amerikanska delstater. Hon besökte skolor och fängelser, träffade författare och vanliga familjer och såg slaveriet på nära håll i södern. Hela tiden skrev hon brev hem till sin syster. Breven blev senare en tjock bok om livet i den nya världen – en bok som många européer läste för att förstå Amerika. Allt detta började den där hösten 1849, med en trött men nyfiken kvinna vid ett hotellfönster mot Broadway.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
stiga i land	gå från en båt upp på land
en författare	en person som skriver böcker
otänkbart	något man knappt kan föreställa sig
en demokrati	ett land där folket är med och bestämmer

ORD	FÖRKLARING
nyfikenhet	en stark lust att veta och se mer
överväldigad	full av starka intryck; nästan för mycket
en röra	en stor oordning
oväsen	mycket och starkt ljud
en oas	en grön, lugn plats i en öken
myller	en stor mängd människor som rör sig om varandra
poetisk	som har något vackert och drömmande över sig
en delstat	en del av ett land, till exempel i USA
slaveri	när människor ägs och tvingas arbeta utan lön

Läsförståelsefrågor

1. Vad var ovanligt med hur Fredrika reste?
 1. Hon reste ensam, utan man eller familj.
 2. Hon reste med ett mycket stort sällskap.
 3. Hon reste utan att kunna något språk.
2. Varför ville Fredrika resa till Amerika?
 1. Hon ville bosätta sig där för gott.
 2. Hon ville se demokratin och samhället med egna ögon.
 3. Hon ville bli amerikansk medborgare.
3. Hur beskrev Fredrika gatan Broadway?
 1. Som tyst och nästan folktom.
 2. Som full av liv, men också av smuts och oväsen.
 3. Som en lugn liten bygata.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Fredrika bodde på hotellet Astor House.
 2. Mannen som hälsade på henne var en gammal, allvarlig herre.
 3. Fredrika besökte skolor och fängelser under sin tid i USA.
5. Förklara med egna ord varför parken kändes som “en oas i den oroliga öknen” för Fredrika.
6. Texten säger att “nyfikenheten var större än rädslan”. Vad menas med det? (inferens)
7. Varför tror du att Fredrikas brev hem till systemen blev en viktig bok för många européer? (inferens)
8. Vad säger den här scenen om vilken sorts människa Fredrika Bremer var? (öppen fråga)

Facit

1. a) Hon reste ensam, utan man eller familj.
2. b) Hon ville se demokratin och samhället med egna ögon.
3. b) Som full av liv, men också av smuts och oväsen.
4. 1. **ja** b) **nej** – han var en ung man med mörka ögon, nästan poetisk. c) **ja**
5. Exempel på svar: Staden var full av liv, smuts och oväsen, nästan som en öken av intryck. Den gröna, lugna parken med fontänen var motsatsen – en plats där hon kunde vila och få ro.
6. Exempel på svar: Hon var säkert orolig inför en så lång och ovanlig resa, men hennes lust att se och förstå världen var ännu starkare. Därför vågade hon ge sig av ändå.
7. Exempel på svar: Få européer hade sett Amerika själva, så Fredrikas personliga och ärliga berättelser gav dem en sällsynt inblick i hur livet och samhället där fungerade.
8. Exempel på svar: Hon var modig, nyfiken och självständig. Hon ville hellre uppleva och förstå världen själv än bara läsa om den, och hon lät inte sin tids regler stoppa henne.

Bedöm de öppna svaren efter innehåll, inte efter exakt formulering. Att skriva av en mening rakt ur texten räcker inte – eleven ska visa förståelse.

FÖR LÄRAREN

Nivå B1 (sfi-d). Scenen skildrar Fredrika Bremers första dag i USA (4 oktober 1849) och kompletterar biografien, som bara nämner resan översiktligt. Verben står i preteritum. Tema: mod, nyfikenhet och mötet med det okända. Frågorna 5–8 tränar inferens. Citatet om “en oas i den oroliga öknen” bygger på hennes egna reseskildringar.

Diskussionsfrågor

- Fredrika valde att resa ensam fast det var ovanligt och kanske farligt. När är det värt att gå emot vad omgivningen förväntar sig?
- Hon ville förstå ett land genom att se det själv, inte bara läsa om det. Vad kan man lära sig av att resa som man inte kan läsa sig till?
- Stora städer kan kännas både spännande och stressande. Vad gör du själv för att hitta lugn när det är mycket omkring dig?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en gång då du kom till en helt ny plats. Vad såg och hörde du, och hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Fredrika Bremer – https://en.wikipedia.org/wiki/Fredrika_Bremer
- Nationalencyklopedin: Fredrika Bremer – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/fredrika-bremer>
- Svenskt Biografiskt Lexikon: Fredrika Bremer – <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=16936>
- Fredrika Bremer-förbundet: Vem var Fredrika Bremer? – <https://fredrikabremer.se/om-oss/vem-var-fredrika-bremer/>

- SO-rummet: Fredrika Bremer – <https://www.so-rummet.se/kategorier/fredrika-bremer>

Faktagranskad i juni 2026. Fredrika Bremer föddes 17 augusti 1801 på Tuorla gård i Piikkis socken nära Åbo i Finland (som då tillhörde Sverige) och dog 31 december 1865 på Årsta slott söder om Stockholm. Hon debuterade anonymt 1828 med "Teckningar ur hvardagslifvet", reste i USA 1849–1851 (boken "Hemmen i den nya verlden", 1853) och gav 1856 ut romanen "Hertha", som bidrog till 1858 års lag om att ogifta kvinnor kunde bli myndiga vid 25 år (automatiskt från 1863) och till att Högre lärarinneseminariet öppnade 1861. Fredrika Bremer-förbundet grundades 1884, efter hennes död. Bilden är ett porträtt daterat 1855–1865; fotograf/konstnär anges som okänd i Wikimedia Commons.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.